

Open monumentendag Begraafplaats Steenenkruisstraat (Prins Bernardstraat) Nijmegen. 11 september 2021.

Het was een meer rustige dag, dan voorgaande jaren, met het aantal bezoekers. Op die dag heb ik 48 personen geteld. Het weer was bedekt en soms lichte regen, en wat koud. Ook was er de gehele dag een medewerker van stichting online-verleden bezig op de begraafplaats leesbare grafmonumenten visueel in kaart te brengen. Maar de Steenenkruisstraat-begraafplaats is altijd een weldaad. Er zijn mensen, die komen bewust kijken, omdat ze het programma hebben gezien. Maar ook komen velen onverwacht binnenlopen. ; "hè is het geopend, ik kom er zó vaak langs, altijd gesloten, en nu is het open!". Voor iedereen is het een -ogenopener-, en wisten niet, dat er zo veel te zien en te begrijpen is. Ten eerste, dat het een NH begraafplaats betreft. Een deel van een grote algemene begraafplaats. En de ogenschijnlijk sobere en strakke vorm enerzijds, maar anderzijds merkbaar, dat het een hele oude, ook wat vervallen tuin is, midden in de stad, met een deels geconserveerde natuur. Een heel oude Es, die je nergens meer in Nederland tegenkomt, een immense oude beuk, van ongeveer 150 jaar oud. De stam heeft een grafsteen in zich geconsumeerd van een KNIL militair, die uit de Oost was teruggekomen. Voorvader van een bekende advocaat te Nijmegen. Maar ook een mooie oude Taxus. Op de begraafplaats liggen veel gepensioneerde KNIL officieren begraven. Achttien van hen hebben een hoge militaire onderscheiding (Willemsorde). Maar verder ook wordt de begraafplaats bepaald door relatief vooraanstaand, chique of rijk of intellectueel, of ambtelijk publiek. Heeft alles te maken met de verhoudingen in Nederland in de 19^e eeuw. Veel katholieken, die nog al arm waren, en de betere functies met vaste salarissen vanuit de overheid , gingen naar de Hervormden, die eigenlijk een klein deel van de bevolking vormden. De katholieke emancipatie moest nog komen. De Hervormden waren vaak forensen in den beginne, die op een bepaalde baan afkwamen, en als ze bleven werden ze hier in Nijmegen begraven. Die -burgerbovenlaag- heeft waarschijnlijk een rol gespeeld, dat de begraafplaats niet is geruimd. Mogelijk zeer zeker ook het graf van Prins Willem Karel (van Sachsen Weimar), zoon van Bernard van Sachsen Weimar, (Generaal Nederlandse Leger en KNIL) die sterk bevriend was met Willem 2, en Anna Paulowna. De zus Amalia van Willem Karel huwde met de zoon Frederik Hendrik van Willem 2. Willem Karel overleed op zijn 20^e levensjaar aan een longkwaal. Bij zijn begrafenis heeft het gehele Koningshuis van toen (1839) daar gestaan. Het Oranjehuis heeft lang betaald voor dat graf. Nou ja dat zijn zo afwegingen. Het meest imponerend, en uniek voor Nederland is de grote collectie van grafkelders, die samen een grote vloer vormen met hun dekstenen. Ik denk, dat de vloer van de St. Stevenskerk geïmiteerd moest worden, door de architect en dat was in 1809. Bij elkaar zijn er zo 150 grotere of kleinere kelders, op de steen is alleen de naam van de familie vermeld. Ook die grafkelders imponeren door hun maatschappelijke status, die ze daar samen oproepen. En het feit, dat deze kelders behouden zijn gebleven. Veel notabelen en hogere ambtenaren, die we nu nog in onze straatnamen tegenkomen, liggen hier begraven. Maar nogmaals het is vooral het publiek, die des zondags tussen 1800 en 1900 in de St. Stevenskerk kwamen of moesten komen. Voor velen gaat een boek open over een tijd, die vervlogen lijkt, maar nog steeds kenmerken aan het hier en nu doorgeeft. Mooi is ook de restant van een oude laatmiddeleeuwse weg, die dwars over de begraafplaats loopt. Is komen bovendrijven, toen de grond door enige verzakking daalde, het is een deel van een staduitwaarts gaande gefundeerde weg. We zijn ook blij, dat deze begraafplaats meer onder de hoede is gekomen van de Stichting In Paradisum in samengaan met de gemeente Nijmegen. Wij hopen, dat we de begraafplaats bijvoorbeeld één dag in de maand kunnen openen. En geleidelijk verdere verbeteringen kunnen aanbrengen. Want deze begraafplaats herbergt een uniek stuk geschiedenis, welke aan de buitenkant nauwelijks zichtbaar is. Op 12 september heeft Willem Reijnders de rondleiding overgenomen.

Edo Fennema , bestuurslid Stichting In Paradisum Nijmegen.